

Մ աշտոցի Արձագանգ

Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ Սուրբ Յակոբ Կիրակնօրեայ Դպրոցի ամսաթերթ
WWW.SOURPHAGOP.ORG (15-րդ տարի)

Այս թիւով.....

Ապրիլ ամսուան տօնացոյց Էջ 2

Մբ. Յովհաննէս Մկրտիչի գլխատման յիշատակութեան օր Էջ 2

Սուրբ Աստուածածնի Աւետում Էջ 3-4

Նոր Կիրակի - Կրկնագատիկ Էջ 5-6

Շարական Նոր Կիրակիին Էջ 7

Աշխարհամատրան կամ Կանաչ Կիրակի Էջ 8

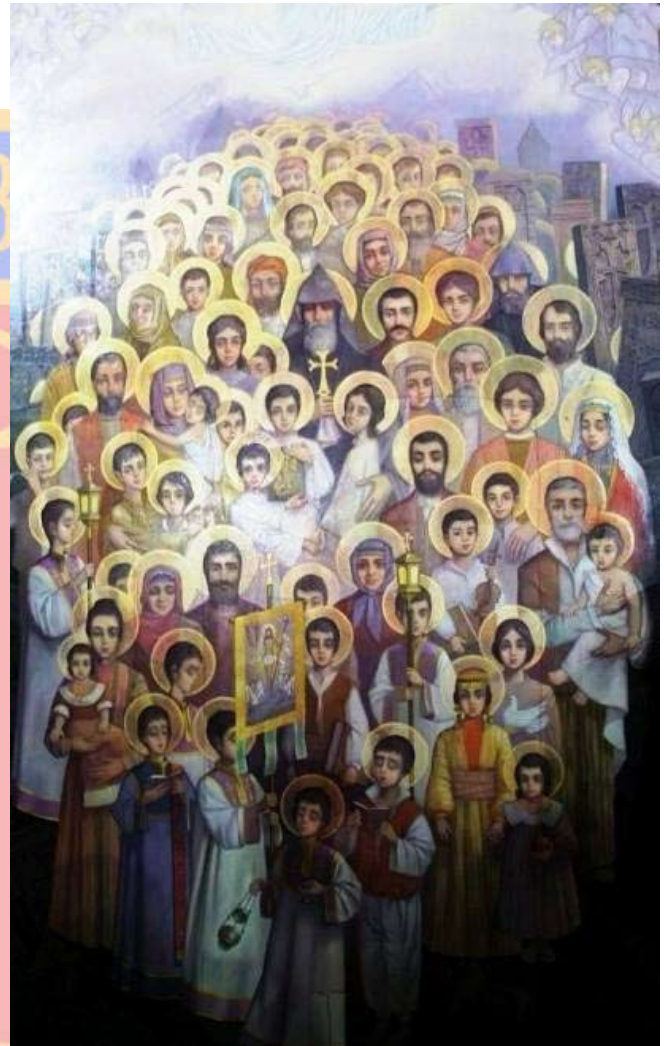
Կարմիր Կիրակի Էջ 9

Սուրբ Խաչի Երեւման Տօն Էջ 10-11

Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը Էջ 12-15

Ինչպէ՞ս ոգեկոչել Մեծ Եղեռնի նահատակներուն անմահ յիշատակը Էջ 16

Ապրիլ 2016 (ԻԳ տարի թիւ 8)

Հաւատք

Կրօն

Եկեղեցի

Լեզու

Մշակոյթ

Ապրիլ ամսուան բացատրական տոնացոյց

Շրթ. 2	Յիշատակ Գլխատման Ս. Յովհաննէս Մկրտչին
Կիր. 3	Նոր Կիրակի (Կրկնագատիկ)
Եջ. 7	Աւետուժն Ս. Աստուածածնի
Կիր. 10	Աշխարհամատրան (Կանաչ Կիրակի)
Կիր. 17	Կարմիր Կիրակի
Կիր. 24	Տօն Երեւման Սուրբ Խաչի: Յիշատակ Հայոց Յեղասպանութեան Սուրբ Նահատակներուն:

Սուրբ Յովհաննէս Մկրտիչի գլխատման յիշատակութեան օր

Սբ. Յարութեան տօնին յաջորդ շաբաթ օրը Հայ Առաքելական Եկեղեցին կը յիշատակէ Սուրբ Յովհաննէս Մկրտիչի գլխատումը: Յիսուս Քրիստոսի մկրտողի և անոր գալուստը աւետողի Յովհաննէս Մկրտիչի գլխատման մասին աւելի մանրամասն անդրադարձած են Մատթէոս եւ Մարկոս աւետարանիչները (Մտ. 14:1-12, Մր. 6:14-29): Ըստ աւետարանիչներուն՝ Հերովդէս թագաւորը կը ձերբակալէ եւ բանտ կը նետէ Յովհաննէս Մկրտիչին, որովհետեւ ան կը մեղադրէր թագաւորին՝ եղբօր կինը՝ Հերովդիան, յափշտակելու և կնութեան առնելու համար: Հերովդէսը չէր համարձակէր սպաննել Յովհաննէս Մկրտիչին: Սակայն, իր ծննդեան օրը հրապուրուելով Հերովդիայի դուստրին պարով, թագաւորը կ'երդնու անոր տալ, այն ինչ որ ուզէ: Ոխակալ

Հերովդիայի ցուցմունքով աղջիկը կը ցանկայ ունենալ Յովհաննէս Մկրտիչի գլուխը:

Սբ. Աստուածածինէն ետք, Սուրբ Յովհաննէս Մկրտիչը Հայ Առաքելական Եկեղեցոյ մեծագոյն սուրբն է: Սուրբին անունը, իբրև բարեխօս, ժամերգութեան ընթացքին ընթերցուող մաղթանքին մէջ կը յիշատակուի երկրորդը՝ Սբ. Աստուածամօր անունէն ետք: Ըստ աւանդութեան՝ Սբ.Գրիգոր Լուսաւորիչը Կեսարիայէն իր հետ Հայաստան կը բերէ սուրբին մասունքներէն եւ կ'ամփոփէ Մուշ քաղաքին մօտ գտնուող վայրի մը մէջ, ուր հետագային կը կառուցուի նշանաւոր Սբ. Կարապետի վանքը: Սուրբ Յովհաննէս Մկրտիչը հաւատացեալներու բարեխօս սուրբն է եւ իւրաքանչիւր հաւատացեալ իրադօքսներով դիմելով այս սուրբին, անոր բարեխօսութեամբ կ'արժանանայ Տիրոջ ողորմութեան: Սուրբ Յովհաննէս Մկրտիչը նաեւ վերջին մարգարէն էր:

Սուրբ Աստուածածնի ԱԼԵՏՈՒՄը

«Ալետել», «ալետիս տալ» կը նշանակէ բարի լուր հաղորդել: Ղուկասի Ալետարանը կը սկսի Յովհաննէս Մկրտիչի ու մեր Տիրոջ ու Փրկչին՝ Յիսուս Քրիստոսի ծնունդները ալետելու պատմութեամբ (Ղուկաս, Ա.5-40):

Երբ Չաքարիան՝ Յովհաննէս Մկրտիչի հայրը, իր քահանայական պաշտօնը կը կատարէր տաճարին մէջ, Տիրոջ հրեշտակը խնկարկութեան ժամանակ երեւցաւ անոր եւ ըսաւ. «Չաքարիա, մի վախնար, Աստուած լսեց աղօթքդ: Կինդ Եղիսաբէթը մանչ զաւակ մը պիտի ծնի եւ զայն Յովհաննէս պիտի կոչես: Անիկա քեզի ուրախութեան եւ ցնծութեան պատճառ պիտի ըլլայ եւ շատեր անոր ծնունդով պիտի ուրախանան»: Յովհաննէս Մկրտիչը հին կտակարանեան ամենամեծ մարգարէն դարձաւ, որովհետեւ ան Մեսիային՝ Յիսուս Քրիստոսի ճամբան պատրաստեց:

Ալետում Յիսուսի ծնունդին (Ղկ. Ա.26-38)

Եղիսաբէթի (Յովհաննէս Մկրտիչի մօր) յղութեան

վեցերորդ ամսուան, Աստուած Գաբրիել հրեշտակը դրկեց Գալիլիայի Նազարէթ քաղաքը, կոյսի մը մօտ, որ նշանուած էր Դաւիթի սերունդէն Յովսէփ անունով մէկու մը հետ: Կոյսին անունը Մարիամ էր: Հրեշտակը Մարիամի գալով ըսաւ.

- Ուրախացի՛ր, շնորհալի կոյս, որովհետեւ Աստուած քեզի հետ է:

Մարիամ այս խօսքին վրայ խռովեցաւ. կը մտածէր թէ ի՛նչ կը նշանակէ այս ողջոյնը: Սակայն հրեշտակը ըսաւ իրեն.

-Մի՛ վախնար, Մարիա՛մ, որովհետեւ Աստուծոյ շնորհքին արժանացար: Ահա պիտի յղանաս եւ զաւակ մը ծնիս, որ Յիսուս պիտի կոչես: Տէր Աստուած անոր պիտի տայ իր

հորը՝ Դավիթի գահը, եւ անիկա Յակոբի սերունդներուն վրայ յաւիտեանս պիտի թագաւորէ: Անոր թագաւորութիւնը անվախճան պիտի ըլլայ:

Մարիամ ըսաւ հրեշտակին.

- Ատիկա ի նշպէս կրնայ պատահիլ, երբ ամուսնացած չեմ:

Հրեշտակը պատասխանեց.

- Սուրբ Հոգին քեզի պիտի գայ եւ բարձեալին զօրութիւնը քու վրայ պիտի հանգչի. ուստի ծնելիք զաւակդ սուրբ է եւ Աստուծոյ Որդի պիտի կոչուի: Ահա ազգականդ Եղիսաբէթն ալ, հակառակ ծեր եւ ամուլ ըլլալուն՝ վեցերորդ ամիսն է որ յղի է: Գիտցի՛ր, որ Աստուծոյ համար անկարելի բան չկայ:

Մարիամ ըսաւ.

- Աստուծոյ աղախինն եմ, թող քու ըսածդ ըլլայ:

Ապա հրեշտակը գնաց Մարիամի քովէն:

Առաջին աւետիսը, որ տրուեցաւ Զաքարիային, անոր կը հաղորդէր չվախնալ, այլ ուրախանալ, քանի որ իր այդ զաւակի ծնունդով շատերը պիտի դառնային դէպի իրենց Տէր Աստուածը: Բայց երկրորդ աւետիսը, որ տրուեցաւ սուրբ կոյսին, անոր կը հաղորդէր ուրախանալ, քանի որ այդ աւետիսով պիտի իրականանար հին կտակարանեան բոլոր մարգարէներու երազանքը:

Ըստ եկեղեցական ասանդութեան՝ Սուրբ Կոյս Մարիամի ծնողները, իրենց ուխտին համաձայն, երեք տարեկան Մարիամը Տաճար ընծայեցին՝ անոր դաստիարակութիւնը յանձնելով նուիրեալ այրիներու խնամքին, որպէսզի աղջնակը կրթուի ու ծառայէ տաճարին: Չափահաս դառնալէն ետք Մարիամ վերադարձած էր ծնողներու տուն՝ Նազարէթ եւ որոշ ժամանակ անց նշանուած էր Յովսէփի հետ:

Հրեշտակային աւետիսը չտրուեցաւ Երուսաղէմի մէջ, որ իմաստուններու եւ թագաւորներու քաղաք էր, այլ բոլորին կողմէն անարգուած Նազարէթի մէջ, ուր կ'ապրէր Մարիամը:

Եկեղեցւոյ հայրերը Սուրբ Կոյս Մարիամին միշտ նմանցուցած են եկեղեցւոյ հետ, որովհետեւ անկէ ծնաւ Քրիստոս, իսկ եկեղեցւոյ աւագանին մէջ կը ծնին քրիստոնէաները:

Աստուածամօր մասին Նոր Կտակարանին մէջ քիչ դրուագներ նշուած են, բայց բոլոր այդ դրուագներուն մէջ ան Յիսուսի հետ է. թէ՛ Կանայի հարսանիքին, թէ՛ Երուսաղէմ ուխտի երթալու ժամանակ, եւ թէ՛ Գողգոթային վրայ՝ երբ նոյնիսկ աշակերտները լքեցին զինք: Աստուածամօր հեզութիւնն ու խոնարհութիւնը բոլոր ժամանակներու մայրութեան օրինակ է հանդիսացած:

Հայ Առաքելական Եկեղեցին հինէն ի վեր, Սուրբ Աւետման տօնը կը տօնէ Ապրիլ 7-ին:

ՆՈՐ ԿԻՐԱԿԻ – ԿՐԿՆԱԶԱՏԻԿ

ԽՈՐՀՈՒՐԴ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳՈՒԹԵԱՆ

Արեւելեան Եկեղեցիներ Չատկին յաջորդող Կիրակիին կու տան ՆՈՐ մակդիրը, այն բացայայտ պատճառով, որ Չատկիը ըլլալով գերազանց Կիրակին, անոր յաջորդողը կ'ըլլայ սկիզբը տարւոյն բոլոր Կիրակիներուն: Հայաստանեայց Եկեղեցին, սակայն, ունի ուրիշ անուանակոչում մը այս Կիրակիին համար – ԿՐԿՆԱԶԱՏԻԿ – ինչ որ կը նշանակէ թէ այս Կիրակիին կը կրկնուին Չատկական ուրախութիւնները, ինչպէս նաեւ Չատկին տիրող հոգեւոր ու ընկերային մթնոլորտը:

Ըստ այս Կիրակիի շարականներու մեկնաբանութեան Նոր Կիրակին իր մէջ կը բովանդակէ մարդկային կեանքի վերանորոգութեան խորհուրդը: Բնութեան գեղեցկագոյն երեւոյթներէն է վերանորոգութիւնը: Ծառերն ու ծաղիկները անձրեւով ու արեւով յագենալէ յետոյ կ'արթնան, կը վերակենդանան: Արտաքին ազդակներ անհրաժեշտ են նաեւ մեր ներքին կեանքի վերանորոգութեան համար: Մեր գաղափարները, մեր համոզումները, մեր սէրը, մեր հաւատքը եւ այն ամէնը, որոնք չեն երեւիր եւ որոնք սակայն կը կազմեն մեր ներքին կեանքը, ներքին մարդը, կը կարօտին նոր ներարկումի, նոր աւիշի, նոր արեւի եւ անձրեւի:

Յիսուս է մարդկային բանական կեանքի գերագոյն վերանորոգիչը: Ան վերանորոգէ Հին Ուխտը, որ մաշած էր այլեւս եւ իր նպատակին չէր ծառայէր, այլ՝ Աստուծոյ նոր նպատակին անբաւարար էր: Յիսուս պէտք տեսաւ ՆՈՐ ՈՒԽՏ մը հաստատել նոր քարոզութեամբ եւ զայն կնքեց իր արիւնով: Նորոգէց հին պատուիրանները. նոր «գինին» նոր «տիկերու» մէջ լեցուց: Ամէն մարդ որ կը լսէր իր քարոզութիւնը կամ ականատես կ'ըլլար իր հօր գործերուն զարմացած կամ զայրացած կ'ըսէր. «Այս ի նչ նոր ուսուցում է» (Մր. 1.27): Յիսուս «նոր պատուիրան» տուաւ համայն մարդկութեան – սիրոյ պատուիրանը:

Առաքեալները, որոնք հոգեւին նորոգուած էին Քրիստոսի քարոզութեամբ, յարութեամբ ու մանաւանդ Սուրբ Հոգիի ներգործութեամբ, նոյն վերանորոգութիւնը կը թելադրեն բոլորին: Պօղոս Առաքեալ, որ արդարեւ Յիսուսի ուղղակի եւ անմիջական ազդեցութեամբ հոգեպէս եւ հիմնովին վերակենդանացաւ, իր նամակներուն մէջ հօր շեշտ կը դնէ այս լարին վրայ: «Չարութեան հին խմորը դուրս նետեցէք ձեզմէ, որպէսզի ամբողջութեամբ նոր եւ անխմոր զանգուած մը ըլլաք:» (Ա. Կր. 5.7): Կը պնդէ «Նոր մարդ, նոր արարած» ըլլալու անհրաժեշտութիւնը: «Ոչ թլփատուած ըլլալը եւ ոչ ալ անթլփատ փաւր բարոյական մարզի մէջ արժէք մը կրնան ներկայացնել. էականը «նոր արարած» ըլլալն է (Գղ. 6.15): «Ուստի մոռցէ՛ք ձեր հին ինքնութիւնը, այսինքն՝ ձեր նախկին ապրելակերպը, որ խաբուսիկ ցանկութիւններով ապականած էր, վերանորոգուեցէ՛ք հոգիով՝ ձեր մտածելակերպը փոխելով...» (Եփ. 4. 22-23): «Մոռցէ՛ք ձեր հին կեանքն ու նախկին գործերը եւ նոր մարդ եղէք՝ ձեր Արարչին պատկերին համաձայն նորոգուելով, որպէսզի կարենաք զինք ճանչնալ» (Կղ. 3. 10): «Ուստի չենք թուլնար բնաւ: Նոյնիսկ եթէ մարմնապէս հետզհետէ կը քայքայուինք, բայց ներքնապէս կը նորոգուինք օրէ օր»: (Բ. Կր. 4.16):

Ու Նոր Կտակարանը իր վախճանին կը բերուի երբ Յայտնութեան Գրքի Տեսանողը կ'ըսէ. «Ապա տեսայ նոր երկինք եւ նոր երկիր մը, որովհետեւ նախկին երկինքն ու նախկին երկիրը անյայտացան... Ան որ գահին վրայ նստած էր, ըսաւ. ահաւասիկ ամէն ինչ նոր կը դարձնեմ» (Յյտ. 21. 1,5):

Քրիստոնեական հիմնական այս գաղափարին յատկացուած է Նոր Կիրակին: Եւ օրուան շարականը, որ Ներսէս Լամբրոնացիի քերթողական բարձր ոճով գրչին արգասիքն է, կը յայտարարէ մարդկային ազգի նորոգութիւնը մեղքի եւ մահուան հնութենէ եւ կը հռչակէ այս Կիրակին իբրեւ Նաւակատիքը, այսինքն սկիզբը մեր փրկութեան:

Շարականին սկիզբը յիշուած «Նորոգեալ Կղզիք»ը քրիստոնեայ դարձած ազգերն են. նոյն նշանակութիւնը ունի յաջորդ տողի «Եկեղեցիք հեթանոսաց» բացատրութեան հետ: Շարականի երկրորդ տունով Սրբազան Բանաստեղծը խօսքը կ'ուղղէ «Հարսին», այսինքն Եկեղեցիին, ըսելով. «Ներսէն զարդարուէ ոսկեճամուկ զգեստներով պճնուած». այսինքն առաքիլութիւններով եւ սրբութեամբ նորոգուէ: Երրորդ տունի «Միոնի Որդիները» եկեղեցիի զաւակներն են: Շարականի այս համարով կը թելադրուի անոնց. «Ուրախացէք ի Քրիստոս թագաւորն» եւ ձեր հոգիներուն հնութենէն նորոգուած ըլլալու առիթով Նաւակատիք տօնեցէք եւ օրհնեցէք հրեշտակներու հետ «փառաց թագաւոր» Քրիստոսը:

Երանի անոնց, որոնց մէջ չէ մեռած եռանդը, հաւատքը եւ տրամադրութիւնը վերանորոգուելու: Անոնք պիտի նմանին հօգր արծիւին, որ ամէն տարի կը փոխէ իր փետուրները եւ խորհրդանշանը կը հանդիսանայ երկարակեցութեան եւ անսպառ ոյժի: Անոնք պիտի նմանին խնձորենիին որ ամէն տարի նոր ծաղիկներով եւ նոր տերեւներով կը պատմուճանուի, եւ ամէն տարի նոր պտուղներով կը բեռնաւորուի:

Տեր Աստուած

Աչքերովս տուած պարգեւներդ տեսնեմ:

Ականջներովս Քու խօսքերդ լսեմ:

Լեզուովս Քեզ փառաբանեմ եւ գոհութիւն յայտնեմ:

Ձեռքերովս Քեզի ծառայեմ:

Ոտքերովս Քեզի հետեւիմ:

Միրեմ տկարին, Օգնեմ կարօտեալին,
Քրիստոնեայի վայել կեանք մը ապրիմ:

Շարական Նոր Կիրակիին

- Օրհնութիւն -

Նորոգեալ կրդիք առ Աստուած, եկեղեցիք հեթանոսաց,
Ի գլխոց լերանց գոչմամբ ձայնի, տուք ըզփառս Աստուծոյ.
Եւ պատմեցէք զքաջութիւն Յարուցելոյն ի մեռելոց:

Երկնաւոր փեսային հարսնացեալ եկեղեցի Աստուծոյ,
Զարդարեա ի ներքոյ ի հանդերձրս յոսկեհուորս պրսակեալ.
Քանզի ահա գայ առ քեզ Քրիստոս փառաց թագաւորն:

Բախացեալ որդիք Սիոնի, ի թագաւորն Քրիստոս,
Տօնեցէք ցնծութեամբ զնաւակատիս հոգւոց մերոց նորոգեալք ի հնութենէ.
Եւ ընդ հրեշտակս օրհնեսցուք զՔրիստոս փառաց թագաւորն:

Սքանչելի է խորհուրդ տնօրէնութեան քո, Քրիստոս,
Որ իջեր է ի Հօրէ, ի սէր հարսին եկեղեցւոյ զոր ընտրեցեր.
Որով փառաբանիս, Քրիստոս, անմահ թագաւոր:

Երեւեցար յարուցեալ եկեղեցւոյ քո հիմանցն,
Յորմէ Թովմաս հրաժարէր ոչ հաւատալ զքեզ տեսողացն.
Որում ցուցեր այսօր փափաքողին զվերըս մարմնայդ:

Սարսելով Թովմայի շօշափէր զխոցուած տիգին եւ զբեւեռացն,
Եւ գոչելով վերաձայներ Տէր եւ Աստուած դաւանելով ըզյարուցեալդ.
Որով առաք զերանին որք ոչ տեսեալ հաւատացար:

ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ

Նորոգուած կրդիներ, Ազգերու եկեղեցիներ,
Լեռներու կատարներէն բարձրաձայն փառք տուէք Աստուծոյ.
Եւ պատմեցէք քաջութիւնը Յարուցեալին:

Երկնաւոր փեսային հարսնացեալ եկեղեցի Աստուծոյ,
Զարդարուէ ներքնապէս ոսկեհուռ հանդերձներով պճնուած.
Քանզի կ'իջնէ քեզի Քրիստոս փառաց թագաւորն:

Ուրախացէք, Սիոնի որդիներ, Քրիստոս թագաւորով,
Տօնեցէք ցնծութեամբ նաւակատիքը մեր հոգիներուն.
Եւ օրհնեցէք հրեշտակաց հետ զՔրիստոս, փառաց թագաւորն:

Սքանչելի է, Քրիստոս, խորհուրդը տնօրէնութեանդ,
Որ իջար Հօրմէ ի սէր Հարսիդ եկեղեցւոյ,
Որմէ փառք կը ստանաս, Քրիստոս, անմահ թագաւոր:

Երեւեցար յարուցեալ եկեղեցւոյդ հիմքերուն,
Իսկ բացական, Թովմաս, չէր հաւատար տեսնողներուն.
Որուն սակայն ցոյց տուիր այսօր վերքերը մարմնայդ:

Սարսափահար Թովմաս կը շօշափէր հետքը վերքիդ եւ զամերուն,
Ու բարձրաձայն յարուցեալդ Տէր եւ Աստուած կը դաւանէր:
Որով մենք ալ երանուեցանք, զի չտեսած Քեզ հաւատացինք:

Աշխարհամատրան կամ Կանաչ Կիրակի

Կանաչ Կիրակի անունը կը տրուի Զատկուայ երրորդ Կիրակիին, որ Զատիկէն 14 օր ետք կը հանդիպի եւ Զատկուան հետ 35 օրուան շարժականութիւն ունի:

Աշխարհամատուռ բառը կը գործածուի իբր աշխարհաժողով, բազմութեան յատկացեալ եկեղեցի, եւ այս անունը տրուած է Սիոնի Վերնատան, ուր Քրիստոս իր վերջին զատկական ընթրիքը կատարեց եւ Ս. Հաղորդութեան խորհուրդը հաստատեց, եւ ուր առաքեալները սովորութիւն ըրին հաւաքուիլ Քրիստոսի Համբարձումէն ետք: Այս տեղը հաւանաբար Յովհաննէս Մարկոսի տունն էր՝ ուր աղօթքի կը ժողվուէին նոր հաւատացեալները: Հայոց եկեղեցոյ յատուկ է եկեղեցոյ անունով տօներ կատարել. ասոնց գլխաւորն է Աշխարհամատրանը՝ այսինքն Վերնատան քրիստոնէութեան առաջին եկեղեցին ըլլալուն յիշատակը, որ բոլոր քրիստոնէայ եկեղեցիներուն նախատիպն էր եւ եկեղեցոյ նուիրականութեան նշանակը: Աշխարհամատրան օրը Կանաչ Կիրակի ալ կը կոչուի:

Գիտէի՞ր թէ

1915-ին, Ս. Յարութեան տօնը Ապրիլ 4-ին էր, հետեւաբար Ապրիլ 24, 1915-ը Կարմիր Կիրակին նախորդող Շաբաթ օրն էր:

Բ	Ը	Է		դ			Թ	
					Բ		Գ	
			Թ	Է			Ե	
Ե		դ	Գ		Է	Ը		Բ
Ը	Ա						Է	Գ
Թ		Բ	Գ		Ա	Գ		Ե
	Ե			Գ	Թ			
	դ		Ա					
	Բ			Գ		Ա	Ը	Թ

Կարմիր Կիրակի

Այս տարի, Ապրիլի 26-ին Հայաստանեայց առաքելական եկեղեցին կը նշէ Չատիկի չորրորդ կիրակին՝ Կարմիր կիրակին: Կարմիրը Քրիստոսի եկեղեցւոյ և հաւատքի համար մարտիրոսացած նահատակներու արեան խորհրդանիշն է:

Կարմիր կիրակին կը կազմէ զատկական տօնական հանդիսութիւններու շարունակութիւնը: Կը բնութագրուի ծիսական ուտեստով (կարմիր, կանաչ հաւկիթներ, եւայլն), ուխտագնացութեամբ, մատաղով:

Հաւանաբար սա եւս բնութեան հետ կապ ունեցող բան մըն է, քանի որ Կանաչ և Կարմիր կիրակիներուն եկեղեցւոյ մէջ սովորութիւն էր այդ գոյները գործածել, ըսենք՝ եկեղեցւոյ վարագոյրը, քահանայի, դպիրներու ու սարկաւազներու զգեստները, Ս. Սեղանի սփռոցները, զանազան այլ իրեր:

Հետաքրքիր է, որ ժողովրդական լեզուով կանաչ-կարմիր կը նշանակէ նաեւ ծիածանի գօտի: Սահակ վարդապետ Ամատունին իր «Հայոց բառ ու բան» բառարանին մէջ կը գրէ. «Աղեղնակ, Անեղնակ, Կանաչ ու Կարմիր Աղեղն, ծիածան: Ծիածանի գոտին՝ որ ամպ ու անձրև օրերում կամարածն երևում է երկնքի երեսին: Ծիածանը, որին կոչում են կանաչ ու կարմիր՝ Աստծո գոտին է» (Արտակ Արք. Մանուկեան, «Հայ եկեղեցւոյ տօները», էջ 154):

«Հին ժամանակներում, պսակի արարողութեան ընթացքում կանաչ-կարմիր ժապաւեններ էին կապում փեսայի և հարսի վրա, իբրև խորհրդանիշ պտղաբերության: Կանաչ-կարմիր կապել նշանակում է իրար հետ պսակուել: Կարմիր կանչել՝ հարսանիքի ժամանակ փեսայի համար դրամ հաւաքել, կարմրականչ անել՝ հիւրասիրութեան հրաւեր կատարել», - կը շարունակէ հեղինակը:

Կարմիր գոյնը ընդհանրապէս պայքարի նշանն է, խորհրդանիշը կեանքի, կեանքի համար պայքարի ու յաղթանակի: Յաղթանակ քրիստոնէական ոգիի, բայց յատկապէս յաղթանակ քրիստոնէական ըմբռնումի: Պայքար իր տեղը, դիրքը և հաւասարակշռութիւնը պահելու համար: Պայքար՝ ունենալու համար այն անհրաժեշտ զօրութիւնն ու ոյժը, որով քրիստոնէան կը կարողանայ «զամենայն նետս մուխս չարին շիջուցանել», այսինքն՝ պայքարիլ այն ապականիչ ուժերուն դէմ, որոնք կը սպառնան մեր հոգեւոր կեանքը խաթարել, տկարացնել կամ սպաննել:

Քրիստոնէայ ըլլալու համար եռանդ և մարտական ազնիւ ոգի պէտք է ունենալ. ատիկա պայքարելու տրամադրութենէն զուրկ մարդու գործ չէ: Հարկաւոր է կենդանի ու ապրող հաւատք, բուն ներքին պայքար՝ հին կեանքի կուտակուած մոլութիւններէն ազատուելու համար:

Կարմիր կիրակին քրիստոնէական քաջութեան յիշեցման օր է, իսկ քաջութիւնը հիմնական կէտն է քրիստոնէական առաքինութիւններու մէջ: Ուրեմս՝ Կարմիր կիրակին յիշեցում է, որ քրիստոնէական կեանքը պայքար է վատ և տգեղ երևոյթներու դէմ:

Ս Ո Ւ Ր Բ ԽԱՉԻ ԵՐԵՄԱՆ ՏՕՆ

Ի յերկնից երեւեալ նշանն յաղթութեան այսօր, հեթանոսաց ծագեաց լոյսն ողորմութեան (Շարակյան)

Ամեն տարի Ս. Ջատկին յաջորդող հինգերորդ կիրակի օրը, մեր երանաշնորհ հայրապետներու տնօրինութեան համաձայն, Հայաստանեայց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցին կը յիշատակէ Սուրբ Խաչի երևման տօնը՝ մէկ անգամ ևս յիշելով Տիրոջ չարչարանքները, անոր խաչելութիւնը, և խաչի վրայ անոր թափած անմեղ արեան շնորհիւ մարդկային ցեղի փրկութիւնը: Այս տօնը պատմական դէպքի մը յիշատակութիւնն է:

351 թուի Մայիսի 7-ին, Կիւրեղ Երուսաղեմացի հայրապետի օրով, օրուայ երրորդ ժամուն (ժամը 9-ին) երկնքի վրայ կ'երևի Փրկիչի խաչի նշանը՝ տարածուելով Գողգոթայէն մինչև Ջիթենեաց լեռը: Այս դէպքին ականատես կ'ըլլան ոչ միայն Երուսաղեմի մէջ բնակող քրիստոնէաները, այլև տարբեր դաւանանքներու ու կրօններու պատկանող մարդիկ: Խաչի պայծառ երևումէն նոյնիսկ արեգակը կը մթագնի: Բոլորը կը շտապեն եկեղեցի, իրենց սրտի խորերէն աղօթելու առ Աստուած՝ գոհութիւն յայտնելով Բարձրեային՝ այս մեծ շնորհին արժանացած ըլլալու համար: Երկնային հրաշքի շնորհիւ շատեր կը հաւատան Յիսուսին, կը մկրտուին սուրբ Կիւրեղի ձեռքով՝ անդամագրուելով Քրիստոսի Եկեղեցոյ: Այս դէպքին առթիւ Կիւրեղ հայրապետ նամակ մը կը գրէ Բիւզանդիայի Կոստանդին կայսրին, որ Մեծն Կոստանդիանոսի որդին էր: Նամակին մէջ սուրբը կը պատմէ Երուսաղեմի խաչի երևման մասին՝ յորդորելով, որ վերջինս հաստատ Թայ իր քրիստոնէական ճշմարիտ հաւատքի մէջ, ինչպէս նաև հաւատարիմ՝ նիկիական դաւանութեան: Այս թուղթը Ե. դարուն կը թարգմանուի հայերէնի և կ'ընթերցուի տօնի օրուայ առաւօտեան ժամերգութեան աւարտին՝ կատարուող անդաստանէն առաջ:

Մեր բազմադարեան պատմութեան մէջ ալ քիչ չեն խաչի երևումները: Երանելի Կորիւնը, ինչպէս նաև քերթողահայր Մովսէս Խորենացին, Հայ Եկեղեցոյ երբամեծ վարդապետ Մեսրոպ Մաշտոցի մահուան և թաղման կապակցութեամբ արձանագրած են, որ Վաղարշապատ քաղաքին մէջ օրեր շարունակ խաչի լուսապայծառ նշանը փայլեր է այն տան վրայ, ուր սուրբն աւանդեր էր իր հոգին: Այդ նոյն նշանն ալ առաջնորդ է եղեր բազմութեան՝ ամբողջ յուղարկաւորութեան ընթացքին: Եւ այսքան տարիներ յետոյ, շատերու մօտ հարց կրնայ ծագիլ թէ ի՞նչ է խաչը քրիստոնէաներու համար, և ի՞նչ է անոր նշանակութիւնը:

Խաչը Հռոմէական կայսրութեան ժամանակ մահապարտները անարգելու և նախատելու համար էր: Խաչելութիւնը ոչ միայն անպատուաբեր վախճան կը համարուէր, այլև հին աշխարհի յայտնագործած ամենաանմարդկային և դաժան պատիժներէն մէկն էր: Դատապարտեալը մերկ կը գամէին խաչին՝ ենթարկելով զանազան մարմնական խոշտանգումներու: Եւ խաչեալը կը տանջուէր, արևի կիզիչ ճառագայթները կ'այրէին անոր գլուխը, անբնական վիճակէն մարմինը կ'ուռճէր, վերքերը կը բորբոքէին՝ անտանելի ցաւեր պատճառելով: Մահապարտը, երկար տանջուելէ յետոյ, կ'աւանդէր հոգին: Այդ ժամանակ տախտակներէ շինուած այդ գործիքը մահուան խորհրդանիշն էր: Հին Կտակարանին մէջ կը կարդանք. «Անիծեալ է ան, որ փայտէ կը կախուի» (Բ Օր. ԻԱ 23), բայց մեր Տէրն ու Փրկիչ Յիսուս Քրիստոս խաչի վրայ հեղած իր թանկագին արեամբ կենաց և օրհնութեան միջոցի վերածեց զայն «այդ անէծքէն մեզ ազատեց, ինք մեր տեղը անէծքի առարկայ դառնալով» (Գղ. Գ 13): Աստուածորդին միացաւ խաչափայտին՝ սրբագործելով զայն և մեզ տալով «զէնն յաղթութեան» ընդդէմ սատանայի ու անոր խաբկանքներուն: Եթէ մինչև Քրիստոս

խաչն անարգանքի և նախատինքի նշանն էր, ապա Տիրոջ խաչելութեամբ անոր մէջ դրուեցաւ կեանքի խորհուրդը, և մարդ արարածը հնարաւորութիւն ստացաւ նոր արարած ըլլալու. «Ուեւ մէկը որ Քրիստոսի միացած է՝ նոր արարած է. այլեւս չէ՛ այն՝ ինչ որ էր նախապէս» (Բ Կր. Ե 17): Քրիստոս խաչի վրայ ներեց մեզի, մեր մեղքերու պարտամուրհակը վերցուց մէջտեղէն՝ գամելով զայն խաչափայտին:

Մարդկութեան փրկութեան համար մարմնացած Աստուած խաչուեցաւ, թաղուեցաւ, բայց երրորդ օրը հրաշափառապէս յարութիւն առաւ մեռելներէն՝ քանդելով մահուան կապանքները: Այո՛, յարութիւն առաւ Տէրը, որովհետև Լոյսը չէր կրնար գերեզմանի մթութեան մէջ մնալ: Եւ այս իրողութիւնը նկատի ունենալով է որ սուրբ Կիրեղ Երուսաղէմացին կ'ըսէ. «Կը դաւանիմ Խաչը, քանզի գիտեմ Յարութիւնը»:

Հետևաբար խաչը մեզ համար յոյսի, սիրոյ, յաղթանակի և փրկութեան նշանն է, որուն վրայ Աստուածորդին պարտութեան մատնեց սատանային՝ մեր առջեւ բանալով դրախտի դուռը, որ մինչ այդ փակուած էր մեր նախածնողներ Ադամի ու Եւայի անհնազանդութեան պատճառով: Յիսուս խաչին վրայ ցոյց տուաւ իր անհուն սէրն ու անբաւ ողորմածութիւնը աղամորդիներուս նկատմամբ: Տէրն իր փրկագործութեան խորհուրդով խաչը վերածեց յաղթութեան նշանի: Եւ այս գիտակցութեամբ ու խոր համոզումով է որ քրիստոնէութեան մունետիկ Պօղոս Առաքեալ ի լուր բոլորին կ'ազդարարէ. «Քա՛ւ լիցի, որ մեր Տիրոջ Յիսուս Քրիստոսի խաչէն զատ ուրիշ բանով պարծենամ» (Գղ. Զ 14): Այո՛, տէրունական նշանը ճշմարիտ քրիստոնէաներուս համար պարծանքներու պարծանքն ու Աստուծոյ անսահման սիրոյ արտայայտութիւնն է անկեալ մարդու նկատմամբ: Ճիշդ է, անհաւատ ու Տէրը չճաշակած մարդոց համար խաչի վրայ Քրիստոսի այս զոհողութիւնն անիմաստ և անհասկնալի կը թուի, բայց մեզի համար, որ մեր սրտերուն մէջ ընդունած ենք ճշմարիտ Աստուած՝ Յիսուս Քրիստոս, խաչը դարձած է փրկութեան գրաւականը: Անգիտութեան խաւարին մէջ խարխափող այս մարդոց մասին է առաքեալի խօսքը. «Որովհետեւ, ինչպէս յաճախ կ'ըսէի եւ հիմա եւս լալով կ'ըսեմ, մեր մէջ կան շատեր՝ որոնց կեանքը թշնամանք է Քրիստոսի խաչին: Անոնց վերջը կորուստ է, որովհետեւ իրենց Աստուածը իրենց փորն է: Ամօթալի բաներով կը հպարտանան եւ միայն երկրաւոր բաներու մասին կը խորհին» (Փլպ. Գ 18-19):

Ապաւինելով խաչի զօրութեանը՝ մենք կը խափանենք շարը, խաչակնքելով, մենք մեզի Աստուծով կը զօրացնենք, եւ անով կը զարդարենք մեր հողակերտ եկեղեցիները, անով կը կնքենք մեր զաւակները, անով կը պսակուինք, անով ալ գերեզման կ'իջնենք յաւիտենական կեանքի յոյսով: Ինչպէս Տիրոջ երկրային կեանքը խաչի ճանապարհ մը եղաւ, այնպէս ալ քրիստոնէաներուս համար այս ժամանակաւոր կեանքը խաչի ճանապարհ է: Ճանապարհ մը, որ անցուկ ու դժուար է, քարքարոտ ու փշոտ, բայց որու վերջնական հանգրուանը Տիրոջ խոստացած երկնային արքայութիւնն է: Սուրբ խաչի երևման տօնէն բխող պատգամն է, որ խաչակնքումը մեզի համար ոչ թէ ձեւական ու մեքենական շարժում մըն է, այլ ամէն անգամ երբ կը խաչակնքենք պահ մը կ'անդրադառնանք այն մեծ ինքնագոհութեան, որ Աստուած իրականացուց խաչին վրայ մեր փրկութեան համար: Մեր աղօթքը կը վերառաքենք առ ամենաբարին Աստուած՝ կրկնելով սուրբ հայրերու շուրթերուն բիւրեղացած սրտառույ մաղթանքը.

Խաչ քո եղիցի մեզ ապաւեն, Տէր Յիսուս,
յորժամ երեւիս փառօք Հօր ընդ ամպս լուսաւորս:
Յայնժամ մեք մի ամաչեսցուք
յուսացեալքս ի քեզ, այլ զօրութեամբ քով
մեծաւ բերկրեսցուք ընդ աջմէ քումմէ
որպէս զորդիս լուսոյ և որդիս տուրնջեան:

Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը
Մանկապարտեզի անկիւն

Եմմաուսի ճամբուն վրայ
Ամբողջացո ւր ըստ Ղուկաս 24.13-17 համարներուն:

Ճանչնար, գիւղ, տասնըմէկ, պատահած, խօսակցեին,
գիշերելու, Յիսուս, երթալ, ծածկուած, հացը, կտրեց, երկուքը

Նոյն օրը աշակերտներէն ----- Եմմաուս անունով -----
մը կ'երթային, որ Երուսաղէմէն շուրջ ----- քիլոմէթր հեռու է:
Անոնք իրարու հետ կը խօսէին ----- անցուդարձերուն մասին:
Մինչ իրարու հետ կը ----- ու կը վիճէին, ----- անձամբ
մօտեցաւ անոնց եւ սկսան միասին -----: Անոնց աչքերը այնպէս
մը ----- էին, որ չէին ----- գայն: ...

Յիսուս անոնց հետ տուն մտաւ ----- համար: Երբ անոնց
հետ սեղան բազմեցաւ, առաւ -----, օրհնեց, ----- եւ անոնց
տուաւ: Անմիջապէս անոնց աչքերը բացուեցան եւ ճանչցան զինք,
բայց ինք անոնց աչքերէն անյայտացաւ:

Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը

Նախակրթարան Ա., Բ. եւ Գ. դասարաններու անկիւն

1.- Ի՞նչ կը կոչուի Սուրբ Յարութեան Կիրակիին յաջորդող Կիրակի օրը (երկու պատասխան):

- ա. Նոր Կիրակի
- բ. Կրկնագատիկ
- գ. Կանաչ Կիրակի
- դ. Կարմիր Կիրակի

2.- Ս. Խաչի երեւման Տօնը ո՞ր Կիրակի օրուան կը յաջորդէ:

- ա. Նոր Կիրակի
- բ. Կրկնագատիկ
- գ. Կանաչ Կիրակի
- դ. Կարմիր Կիրակի

3.- Ամբողջացո՛ւր ըստ Սաղմոս 23 (ԻԲ) 1-ին.

Տէրն է -----, ուստի ոեւէ քանի ----- պիտի չմսամ:

4.- Յիսուս իր ձերբակալութենէն առաջ ի՞նչ կ'ընէր:

- ա. կ'ուտէր
- բ. կը խմէր
- գ. կ'աշխատէր
- դ. կ'աղօթէր

5.- Այս տարի ե՞րբ էր Ծաղկազարդը. Մարտ -- ին:

6.- Ո՞վ գլորեց Յիսուսի գերեզմանը գոցած մեծ քարը:

- ա. Կիները
- բ. Աշակերտները
- գ. Աստուծոյ հրեշտակը

դ. Պահակ զինուորները

7.- Ոտնլուան շաբթուայ ո՞ր օրը տեղի ունեցաւ:

- ա. Երկուշաբթի
- բ. Երեքշաբթի
- գ. Չորեքշաբթի
- դ. Հինգշաբթի

8.- Վերջին Ընթրիքը շաբթուայ ո՞ր օրը տեղի ունեցաւ:

- ա. Երկուշաբթի
- բ. Շաբաթ
- գ. Չորեքշաբթի
- դ. Հինգշաբթի

9.- Յիսուսի խաչելութիւնը շաբթուան ո՞ր օրը տեղի ունեցաւ:

- ա. Ուրբաթ
- բ. Երեքշաբթի
- գ. Չորեքշաբթի
- դ. Հինգշաբթի

10.- Կիրակի օրը Յիսուսի յարութենէն առաջ ի՞նչ կը կոչուէր:

- ա. Մէկշաբթի
- բ. Շաբաթ
- գ. Կիրակի
- դ. Արեւի օր

Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը

Նախակրթարան Դ., Ե. եւ Զ. դասարաններու անկիւն

1.- Ի՞նչ կը կոչուի Ս. Զատիկին յաջորդող 50 օրերու շրջանը.

Յ-----

2.- Յիսուս իր յարութենէն քանի՞ օր ետք համբարձաւ:

- ա. 7
- բ. 21
- գ. 40
- դ. 50

3.- Տուր Նոր Կիրակիին հոմանիշ մը.

- ա. Կանաչ Կիրակի
- բ. Կապոյտ Կիրակի
- գ. Կարմիր Կիրակի
- դ. Կրկնագատիկ

4.- Տուր Աշխարհամատրան Կիրակիին հոմանիշ մը.

- ա. Կանաչ Կիրակի
- բ. Կապոյտ Կիրակի
- գ. Կարմիր Կիրակի
- դ. Կրկնագատիկ

5.- Սուրբ Խաչի Երեւման Տօնը Համբարձումէն քանի՞ օրեր առաջ կը տօնենք.

- ա. 5
- բ. 7
- գ. 11
- դ. 13

6.- Այս տարի Հայոց Յեղասպանութեան քանի՞ երորդ տարեդարձն է.

7.- Ամբողջացո՛ւր.

- Յորժամ գաս -----,
- Յահագին -----
- Յիշեա զիս, -----:

8.- Գլխատուող ո՞ր սուրբին յիշատակը այս տարի Ապրիլ 2-ին կը յիշատակենք.

Ս. -----

9.- Ո՞ւր կը կարդանք. «Ես ոչխարներս կը ճանչնամ. անոնք ձայնս կը լսեն եւ կը հետեւին ինձի:

Աւետարան ըստ Յովհաննէսի --.--

10.- Յիսուս իր յարութենէն ետք քանի՞ աշակերտներու հանդիպեցաւ Եմմաուսի ճամբուն վրայ.

- ա. 2
- բ. 4
- գ. 8
- դ. 11

Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը
Երկրորդականի անկիւն

1.- Ամբողջացո՛ւր Մատթէոս 28.20.
Անոնց ստրվեցուցէք այն բոլոր
----- որ եւ ձեզի տուի. եւ
ահա ----- հետ պիտի -----
մինչեւ աշխարհիս -----:

վերջին Կիրակիները:
ե. Տօն ----- Սուրբ Խաչին
զ. Կ----- Կ-----
է. Ե----- Ծ-----
ը. Հ-----
թ. Յ----- Կ-----

2.- Զատիկին, ողջոյն տուողը կ'ըսէ.
- Քրիստոս ----- ի -----
եւ ստացողը կը պատասխանէ
----- է ----- Քրիստոսի:

7.- Գրէ՛ 23-րդ (ԻԲ) Սաղմոսին
առաջին համարը:
----- , -----
----- :
----- :

3.- Կիրակիներու ո՞ր շաբթը շիտակն
է:

8.- Աշխարհաբարով գրէ՛ հետեւեալ
տողը.

- ա. Ս. Զատիկ, Նոր Կիրակի, Կանաչ, Կարմիր
- բ. Նոր Կիրակի, Կանաչ, Կարմիր, Ս. Զատիկ
- գ. Ս. Զատիկ, Նոր Կիրակի, Կարմիր, Կանաչ
- դ. Կրկնագատիկ, Ս. Զատիկ, Նոր Կիրակի, Կանաչ

Սարսելով Թովմայի շօշափեր
զխոցուած տիգին եւ զբեւեռացն,

4.- Հայ Եկեղեցին ունի սուրբերու
երկու գլխաւորութներ. Յիշէ՛ զանոնք:
ա. ----- Սուրբեր
բ. ----- Սուրբեր

9.- Աշխարհաբարով գրէ՛ հետեւեալ
տողը.

Ի գլխոց լերանց գոչմամբ ձայնի,
տուք ըզփառս Աստուծոյ.

5.- Ժամերգութեան ընթացքին
ո՞ր գիրքին մէջ կը կարդանք այն
սուրբերուն մասին որոնց համար Հայ
Եկեղեցին յատուկ օր չէ նշանակած:

Յ-----ք

10.- Ո՞ւր գրուած է «Պիտի հանեմ ձեզ
ձեր գերեզմաններէն. կենդանութեան
շունչ պիտի տամ, իմ հոգիս պիտի
տամ ձեզի, եւ ձեզի ձեր երկիրը
պիտի վերադարձնեմ»:
----- 37.14

6.- Ճիշտ կարգով յիշէ՛ Յինանց 5

Ինչպե՞ս ոգեկոչել Մեծ Եղեռնի նահատակներուն անմահ յիշատակը

Ապրիլ 24, 1915 - 2016

Ոգեկոչենք Մեծ Եղեռնի նահատակներուն անմահ յիշատակը նաեւ՝

- . Ապրելով Հայադրոշմ կեանք մը,
- . Վառ պահելով հայաստանեայց եկեղեցւոյ տօներն ու ազգային ասանդութիւնները,
- . Լսելով, մտիկ ընելով ու երգելով մեր Հայանուագ շարականներն ու երգերը,
- . Ամուր կառչած փալով մեր հայավայել բարի բարքերուն ու սովորութիւններուն
- . Կարդալով ու կեանքի վերածելով մեր հայագրեալ Աստուածաշունչը եւ մանաւանդ ՄԻՐԵԼՈՎ Հայր Ամբողջ տարուան ընթացքին:

«Պիտի հանեմ
 ձեզ ձեր
 գերեզմաններէն.
 կենդանութեան
 շունչ պիտի
 տամ, իմ հոգիս
 պիտի տամ ձեզի,
 եւ ձեզի ձեր
 երկիրը պիտի
 վերադարձնեմ»:
 Եզեկիէլ 37.14